

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARINI MOLİYALASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINING AHAMIYATI

Nasurova Kamolaxon Ravshanovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Mustaqil izlanuvchisi, Toshkent O'zbekiston. Email:www.nasurovkr1975@mail.ru

ORCID:0000-0001-8149-9875

THE IMPORTANCE OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN FINANCING PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS

Nasurova Kamolaxon Ravshanovna

independent researcher of

Tashkent State University of Economics,

Tashkent, Uzbekistan

ORCID:0000-0001-8149-9875

JEL Classification: I25, J25

Annotatsiya:

Ushbu tadqiqot maktabgacha ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishda davlat-xususiy sherikligining (DXSh) ahamiyatini o'rganishga bag'ishlangan. Annotatsiyada DXX mexanizmlarini joriy etish orqali maktabgacha ta'lim sohasini rivojlantirish imkoniyatlari, shu jumladan, xususiy sektor investitsiyalarini jalb qilish, infratuzilmani modernizatsiya qilish, kadrlar malakasini oshirish va ta'lim sifatini yaxshilash masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda xorijiy davlatlarning ijobiy va salbiy tajribalari o'rganilib, O'zbekiston sharoitiga mos keladigan DXX modellari taklif etiladi. Natijada, maktabgacha ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirish samaradorligini oshirish va sifatli ta'limga kirishni kengaytirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Shuningdek, Davlat-xususiy sherikligi, xususiy sektorning investitsiyalari va innovatsion yondashuvlarini davlat resurslari bilan uyg'unlashtirish orqali ta'lim tizimining barqarorligini ta'minlashga yordam beradi. Shu bilan birga, ushbu model maktabgacha ta'lim tizimiga xususiy sektorning moliyaviy

va boshqaruv tajribasini jalb qilish imkonini beradi. Maqolada bu sheriklikning afzalliklari va kamchiliklari, shuningdek, o'zgaruvchan iqtisodiy sharoitda bu modelning foydaliligini oshirish bo'yicha tavsiyalar keltiriladi. Maqola maktabgacha ta'limni rivojlantirishda davlat-xususiy sherikligining muhimligini, uning ijtimoiy va iqtisodiy jihatlari hamda bir necha yillarda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirish uchun ajratilgan subsidiyalar tahlili amalga oshirilgan.

Abstract:

This study is devoted to the study of the importance of public-private partnership (PPP) in financing preschool educational organizations. The annotation analyzes the possibilities of developing the field of preschool education through the introduction of PPP mechanisms, including attracting private sector investments, upgrading infrastructure, staff training, and improving the quality of education. The study will examine the positive and negative experiences of foreign countries and propose DSX models that meet the conditions of Uzbekistan. As a result, practical recommendations will be

developed to improve the effectiveness of financing preschool educational organizations and expand access to quality education. It also contributes to the sustainability of the education system through public-private partnerships, combining private sector investments and innovative approaches with public resources. However, this model allows the preschool education system to use the financial and managerial experience of the private sector. The article will examine the advantages and disadvantages of this partnership, as well as recommendations for increasing the usefulness of this model in changing economic conditions. The article examines the importance of public-private partnership in the development of preschool education, its social and economic aspects, and analyzes the subsidies allocated to finance preschool educational organizations for several years.

Kalit so'zlar:

Davlat-xususiy sherik, moliyalashtirish, xalqaro tajriba, samarodlik, innovatsiyalar, maktabgacha ta'lim, qonunchilik, xususiy sektor, moliyaviy investitsiyalar, bozor iqtisodiyoti.

Key words:

Public-private partner, financing, international experience, productivity, innovation, preschool education, legislation, private sector, financial investments, market economy.

Kirish

Bugungi global iqtisodiy sharoitda barcha rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda ta'lim tizimiga katta e'tibor qaratilib kelinmoqda. Xususan Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishda davlat-xususiy sherikligining ahamiyati sezilarligini ko'rishimiz mumkin. Bolaning ta'lim sayohatining asosi maktabgacha ta'lim muassasasidan boshlanadi, u erda kognitiv, ijtimoiy va hissiy rivojlanish tarbiyalanadi.

Biroq, cheklangan moliyaviy resurslar va infratuzilma tufayli dunyoning ko'p joylarida sifatli maktabgacha ta'lim olish qiyin bo'lib qolmoqda. Davlat-xususiy sheriklik (DXSH) ushbu muammolarni hal qilishning muhim strategiyasi bo'lib, erta bolalik ta'limini kengaytirish va rivojlantirish uchun ikkala sektorning kuchli tomonlaridan foydalangan holda paydo bo'ldi.

Maktabgacha ta'lim sohasidagi davlat-xususiy sheriklik ta'lim muassasalarini moliyalashtirish, qurish va boshqarish bo'yicha hukumatlar va xususiy tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikdagi sa'y-harakatlarni o'z ichiga oladi. Ushbu hamkorlik umumiy maqsadlarga erishish uchun resurslar, tajriba va innovatsiyalarni birlashtirishga imkon beradi. Hukumatlar moliyalashtirishning ko'payishi va operatsion samaradorlikdan foyda ko'rishadi, xususiy sheriklar esa innovatsion yondashuvlar, texnologiyalar va boshqaruv amaliyotiga hissa qo'shadilar. Ushbu sinergiya nafaqat maktabgacha ta'lim sifati va imkoniyatlarini yaxshilaydi, balki jamiyatning eng yosh a'zolariga sarmoya kiritish orqali barqaror rivojlanishga yordam beradi.

Bugungi kunda ta'lim tizimi jamiyatning ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishining asosiy poydevorlaridan biri sifatida strategik ahamiyat kasb etmoqda. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari esa bolalar rivojlanishining ilk bosqichini tashkil etib, ularning kelgusidagi bilim olishga tayyorgarligi va ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, ushbu sohani rivojlantirish ko'p mablag' talab etuvchi jarayon bo'lib, davlat byudjetining cheklanganligi moliyalashtirish masalalarida yangi yondashuvlarni talab qilmoqda.

O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamlı islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu

jarayonda davlat-xususiy sherikligi (DXSh) mexanizmlaridan foydalanish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. DXSh modeli ta'lim tizimiga xususiy sektor investitsiyalarini jalb qilish, xizmatlar sifatini oshirish va innovatsiyalarni joriy etishda samarali vosita hisoblanadi.

Shu nuqtai nazardan, maktabgacha ta'limni moliyalashtirishda davlat-privet sherikliklarining ahamiyatini o'rganish ushbu hamkorlik moliyaviy kamchiliklarni qanday hal qilishi, ta'lim natijalarini yaxshilashi va jamoalarning uzoq muddatli iqtisodiy va ijtimoiy farovonligiga hissa qo'shishi mumkinligini tushunish uchun juda muhimdir. Muvaffaqiyatli modellar va strategiyalarni o'rganib chiqib, manfaatdor tomonlar Maktabgacha ta'limni umrbod ta'lim uchun inklyuziv va yuqori sifatli poydevorga aylantirish uchun DXSH imkoniyatlarini ochishlari mumkin.

Material va metod

DXSh modeli ta'lim tizimida davlat va xususiy sektorning birgalikdagi ishtirokini tashkil etadi. Mahmudov A., Komilov I. kabi mualliflarning asarlarida DXShning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri tahlil qilingan. Mazkur manbalarda DXShning asosiy huquqiy asoslari va uning joriy etilishi uchun talab qilinadigan me'yoriy-huquqiy baza yoritiladi. Xususan, O'zbekiston Respublikasining "Davlat-xususiy sheriklik to'g'risida"gi qonuni (2019-yil) bu borada muhim hujjatdir. Ushbu qonun ta'lim sohasida xususiy sheriklar uchun imkoniyatlar va davlatning roli haqida batafsil ma'lumot beradi.

Adabiyotlar orasida xalqaro tajribaga oid ishlarda DXShning samaradorligi keng tahlil qilinadi. Masalan, Hindiston, Braziliya va Malayziya kabi davlatlarda DXSh orqali maktabgacha ta'limni rivojlantirish usullari yoritilgan (UNESCO hisobotlari). Ushbu tajribalar shuni ko'rsatadiki, xususiy sektor investitsiyalari nafaqat moliyaviy yukni

kamaytiradi, balki xizmat ko'rsatish sifatini oshiradi.

Mirkamalov Sh. va boshqa tadqiqotchilarning maqolalarida DXShni O'zbekiston sharoitida qo'llash bo'yicha tavsiyalar berilgan. Ularda xususiy investitsiyalarni jalb qilish jarayonida davlat tomonidan kafolatlash mexanizmlarini yaratishning ahamiyati qayd etilgan.

DXSh orqali moliyalashtirishning iqtisodiy samaradorligi haqida iqtisodchilar Shukurov B., Toshpo'latova R. kabi olimlar tadqiqotlar olib borishgan. Ularning ishlarida DXShning budjet yukini kamaytirish, yangi ish o'rinlari yaratish va ta'lim sifatini oshirishdagi roli alohida ta'kidlanadi. DXSh loyihalari orqali xususiy sheriklarning ta'lim infratuzilmasiga qo'shgan hissasi, davlat byudjeti mablag'larini optimallashtirishdagi o'rni ko'rsatilgan.

Maktabgacha ta'limdagi DXShning ijtimoiy ahamiyati haqida Soipov Z. va Umarov I. kabi mualliflarning ishlari qimmatlidir. Ularning tadqiqotlarida maktabgacha ta'limni moliyalashtirishda DXShning aholi uchun ijtimoiy tenglikni ta'minlash, qamrovni kengaytirish va sifatni oshirishga qaratilgan imkoniyatlari muhokama qilingan. Ayniqsa, chekka hududlarda xususiy sektorning ishtirokini oshirish orqali maktabgacha ta'lim xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash haqida fikrlar bildirilgan.

DXSh amaliyotini rivojlantirishda duch kelinayotgan muammolar va ularni hal qilish yo'llari haqida Raxmatova S. va boshqa mutaxassislarining maqolalari e'tiborga molikdir. Bu tadqiqotlarda xususiy sektorni jalb qilishdagi asosiy to'siqlar, jumladan, moliyaviy xavf, samarali boshqaruv yetishmasligi va xususiy sheriklar uchun soliq yengilliklari kabi rag'batlantiruvchi mexanizmlarning zarurligi qayd etilgan.

Tahlil va natijalar

Hozirgi vaqtda mamlakatimizda davlat-xususiy sheriklik tamoyillari va mexanizmlari asosida xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning ijtimoiy-iqtisodiy va boshqaruv amaliyotini muvofiqlashtirish jarayon-lariga alohida ustuvorlik berilmoqda. O'zbekiston Respublikasining "Davlat-xususiy sheriklik to'g'risida"gi qonunini 3-moddasiga muvofiq; "davlat-xususiy sheriklik — davlat sherigi va xususiy sherikning muayyan muddatga yuridik jihatdan rasmiylashtirilgan, davlat-xususiy sheriklik loyihasini amalga oshirish uchun o'z resurslarini birlashtirishiga asoslangan hamkorligi" sifatida e'tirof etiladi.[1]

Davlat-xususiy sheriklik davlat sub'ektlariga (masalan, davlat organlari) xususiy sektor investitsiyalaridan foydalanishga imkon beradi. Bu mablag' cheklanishi mumkin bo'lgan maktabgacha ta'lim sharoitida juda muhimdir. Xususiy investorlarni jalb qilish davlat byudjetiga moliyaviy yukni kamaytirishi va sifatli ta'lim olish imkoniyatini kengaytirishi mumkin.

Xususiy sheriklar ko'pincha qurilish va menejment bo'yicha tajriba olib boradilar, bu esa ta'lim muassasalarining samarali rivojlanishiga olib keladi. Bu, o'z navbatida, bolalar uchun yaxshi o'quv muhitiga hissa qo'shadi.

Xususiy sektor ko'pincha xizmat ko'rsatish nuqtai nazaridan yanada tezkor va innovatsiondir. Xususiy tashkilotlar bilan hamkorlik qilish orqali maktabgacha ta'lim muassasalari davlat sektorida yetishmasligi mumkin bo'lgan eng yaxshi amaliyot va zamonaviy ta'lim texnikasini amalga oshirishi mumkin.

Davlat-xususiy sheriklik bilan shug'ullanish ta'lim dasturlariga sarmoya kiritish bilan bog'liq moliyaviy xavflarni taqsimlaydi. Davlat va xususiy sektor o'rtasida xatarlarni taqsimlash orqali ikkala tashkilot ham innovatsion echimlarni

izlashlari mumkin, aks holda har ikki tomon uchun ham o'zlari uchun juda xavfli bo'lishi mumkin.

Qonunchilikka asosan, ta'lim sohasidagi davlat-xususiy sherikligi, umumiy maqsadlarga erishish uchun davlat ta'lim tashkilotlari va biznes tuzilmalarining o'zaro manfaatlarga asoslangan hamkorligi sifatida ifodalanib, O'zbekiston Respublikasida mazkur hamkorlik aloqalari "Ta'lim to'g'risida"gi va "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi qonunlari orqali tartibga solinadi.

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini davlat-xususiy sherikchilik asosida moliyalashtirish tizimi bilan bog'liq jarayonlar "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi qonunning tegishli moddalarida keltirilgan bo'lib, qonunchilikning muayyan tizimida maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini rivojlan-tirishda davlat-xususiy sherikligining amaliy ahamiyati keltirib o'tilgan. Ammo, moliyalashtirish tizimi va uni samarali amal qilish mexanizmi bilan bog'liq chora tadbirlar tizimiga yetarlicha e'tibor qaratilmagan.

Davlat-xususiy sheriklik (DXSh) davlat va xususiy sektor o'rtasidagi uzoq muddatli hamkorlikni anglatadi. Bu model davlat xizmatlarini taqdim etish yoki infratuzilmani rivojlantirish uchun xususiy sektorning moliyaviy, texnologik va boshqaruv resurslarini jalb qilishni ko'zda tutadi. DXSh modeli ayniqsa, resurslar cheklangan, ammo ijtimoiy talab yuqori bo'lgan maktabgacha ta'lim tizimi kabi sohalarda samarali yechim sifatida ko'rilmoqda.

Maktabgacha ta'limda ishtirok etishga asoslangan davlat-xususiy sherikligi, ustidan boshqaruv organlari orqali davlat nazoratini amalga oshirish imkoniyatini beradi.

DXShning ushbu shaklini amal qilishi mexanizmi doirasida:

– maktabgacha ta'lim infratuzilmasini shakllantirishni tizimli qo'llab-quvvatlash va modernizatsiya qilish;

– maktabgacha ta'limda turli innovatsion hamkorlik loyihalarini amalga oshirish;

– maktabgacha ta'lim tashkilotlarining sig'imini oshirish;

– ta'lim sohasida ko'char va ko'chmas mulkni samarali boshqarishni ta'minlash jarayonlarini muvofiqlashtirib boradi[2].

Maktabgacha ta'lim sohasida davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari orasida; notijorat tashkilot, notijorat sheriklik, fond ko'rinishidagi shakllari ham keng tarqalgan.

Notijorat sheriklik shaklida nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyati yo'lga qo'yiladi. Ammo boshqaruv jarayoni doimiy tartibda davlat nazorati ostida qoladi. Bunday tashkilotlarning faoliyati budjet mablag'lari hisobidan emas, balki o'z faoliyatidan olingan daromadlar, shuningdek xususiy moliyaviy investitsiyalar hisobidan moliyalashtiriladi.

Maktabgacha ta'lim tizimida sheriklik yoki, nodavlat maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatini shakllantirish jarayonidan quyidagi maqsadlarga yo'naltirilgan faoliyat amalga oshiriladi:

– maktabgacha ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish;

– hududlar darajasida maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini moliyalashtirishga yo'naltirilgan budjet mablag'larini sarflash bilan bog'liq mutanosiblikni ta'minlash;

– maktabgacha ta'lim tashkilotlarining mulkiy-moliyaviy bazasini kengaytirish maqsadida budjetdan tashqari moliyalashtirish manbalarini jalb qilish samaradorligini oshirish;

– ta'lim sifatini oshirish orqali raqobatbardosh kadrlar tayyorlashga doir davlat dasturlarining samarali ijrosini ta'minlash;

– maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlashning innovatsion komponentlari o'rtasidagi integratsion munosabatlarni kuchaytirish[3].

DXSh asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlarini qurish va ulardan foydalanish loyahasini amalga oshirishdan kutilayotgan ijtimoiy samara quyidagi ko'rsatkichlar bilan belgilanadi:

DXSh asosida maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyati doirasidagi loyihalarning maktabgacha ta'lim xizmatlarini ko'rsatishdagi qamrov darajasi kamida 50 kishini tashkil qiladi;

investitsiya loyihasi bo'yicha ish haqi darajasi va maktabgacha ta'lim xizmatlarini ko'rsatishda hududdagi ish haqining o'rtacha darajasidagi farqlanish, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yaratilgan qo'shimcha o'rinlar sonini hisobga olgan holda belgilanishi loyihaning yillik ijtimoiy samaradorligini oshiradi;

loyiha doirasidagi yangi ish o'rinlarini yaratilishi ishsizlik va ish haqining o'zgarish ko'rsatkichlari hisobiga hududiy bandlikning o'sish sur'atini ta'minlaydi;

loyihaning yillik ijtimoiy ta'sir ko'rsatkichi loyihaning umumiy ijtimoiy samaradorligi, kutilayotgan ijtimoiy ahamiyatga ega samaradorlik koeffitsientiga ko'paytiriladi. Umumiy natija, ijtimoiy jarayonni rivojlantirish maqsadida yo'naltirilgan investitsiya sarfi nisbatini 100 ga ko'paymasi orqali topiladi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida ta'lim sohasida davlatning funksiyalari o'zgaruvchan ahamiyat kasb etib, ta'lim xizmatlari bozorini davlat tomonidan tartibga solish shakli va mexanizmi bozor munosabatlarga muvofiqlashtiriladi. Ushbu jarayonda

ta'lim xizmatlari bozorini tartibga solish ma'muriy usullardan chetlashib, asosiy ustuvorlik bozor mexanizmiga nisbatan beriladi.

Bozor munosabatlariga muvofiq davlatning ta'lim xizmatlari faoliyatiga aralashuvi ikkita asosiy sababga muvofiq karakterlanadi. Birinchidan, ta'limga kiritilayotgan investitsiyalar uzoq muddatli xarakterga ega bo'lganligi sababli, davlat mudofaa, xavfsizlik va ijtimoiy sohalar uchun kadrlar tayyorlash jarayonini strategik ilmiy-texnik dasturlar orqali moliyalashtirishni o'z zimmasiga oladi.

Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishda davlat-xususiy sherikligining o'ziga xos xususiyatlari quyidagilar orqali namoyon bo'ladi:

shartnoma munosabatlarning uzoq muddatli tabiati;

muayyan natijaga erishish uchun resurslarni birlashtirishdagi innovatsion hamkorlik;

davlat-xususiy sherikligi o'rtasida mas'uliyat va risk darajasini samarali taqsimlash va boshqalar.

Maktabgacha ta'lim tizimi har qanday davlatning kelajagini belgilovchi eng muhim sohalardan biri hisoblanadi. Bolalarni tarbiyalash va ularga dastlabki bilimlarni berishning samarali tashkil etilishi davlatning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, maktabgacha ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirish masalasi doim dolzarb hisoblanadi. Bu jarayonda davlat-xususiy sherikligi (DXSh) mexanizmini qo'llashning ahamiyati tobora oshib bormoqda.

Maktabgacha ta'lim jamiyatning asosiy sohalaridan biri bo'lib, bolalarning intellektual va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Biroq, bu sohada moliyaviy va infratuzilmaviy resurslarning yetishmasligi davlat uchun katta muammolarni keltirib chiqaradi. DXSh modeli bu muammolarni hal qilishda quyidagi yo'llar bilan yordam beradi:

- **Moliyaviy yukni kamaytirish:** Xususiy sektor tomonidan kiritilgan investitsiyalar davlatning moliyaviy yukini pasaytiradi.

- **Sifatni oshirish:** Xususiy sektorning innovatsion yondashuvlari va tajribasi xizmatlar sifatini yaxshilashga yordam beradi.

- **Infratuzilmani rivojlantirish:** DXSh orqali yangi maktabgacha ta'lim muassasalari qurilishi tezlashtiriladi.

Davlat-xususiy sherikligi davlat va xususiy sektorning o'zaro manfaatli hamkorligini anglatadi. Ushbu mexanizm orqali davlat muayyan ijtimoiy muammolarni hal qilishda xususiy sektor imkoniyatlaridan foydalanadi, bunda xususiy sektor esa o'z investitsiyalaridan daromad olish imkoniga ega bo'ladi. DXSh nafaqat moliyaviy resurslarni jalb etish, balki boshqaruv tajribasi va innovatsion yondashuvlarni amalga oshirish vositasi sifatida ham muhim ahamiyatga ega.

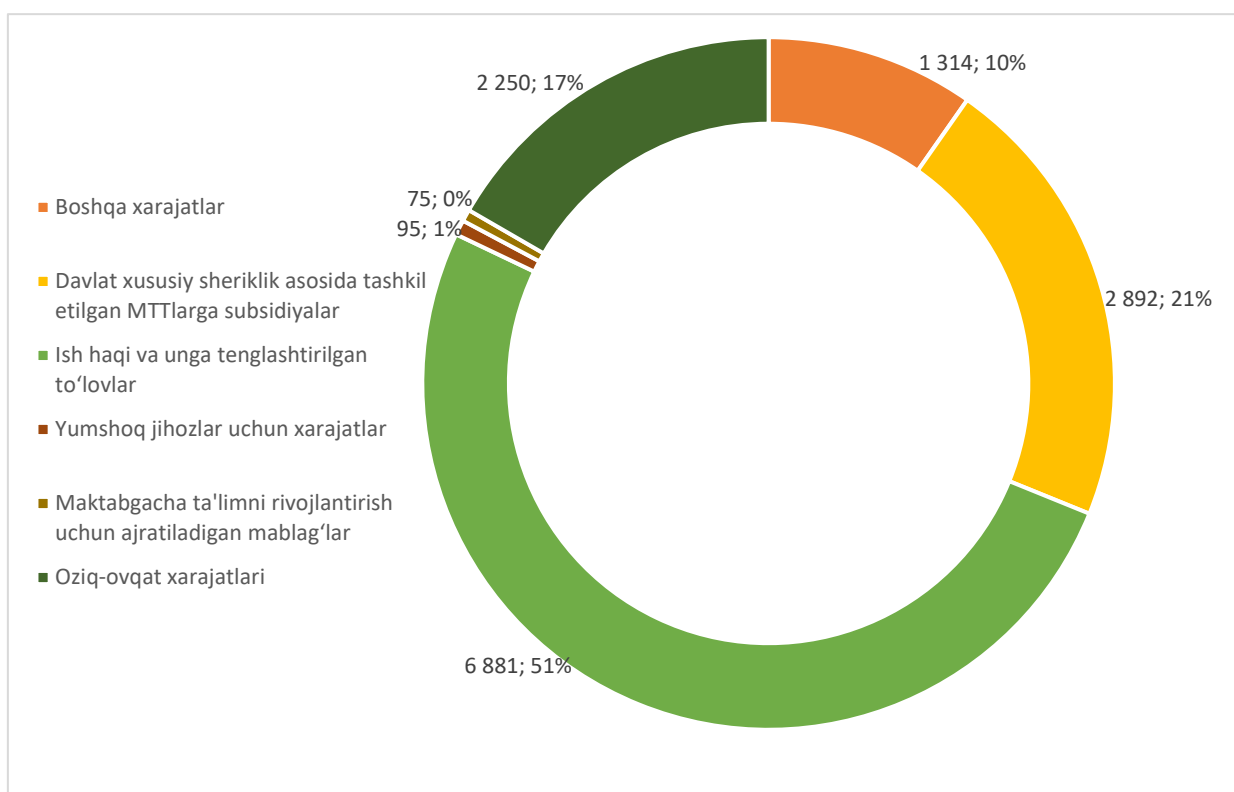
Shuni aytib o'tish jozirki so'ngi yillarda maktabgacha ta'lim tashkilotlariga qaratilgan e'tibor kuchaygani sababli davlat-xususiy heriklik asosida faoliyat yuritadigan tashkilotlar soni sezilarli darajada o'sib bormoqda. Shunigdek, davlat byudejetining asosiy qismi ta'lim sohasiga yo'naltirilganligi bunga yaqqol misol bo'la oladi, ya'ni 2023 yilda davlat byudjetining 46% ta'limga yo'naltirilgan. 2024 yilda ta'lim sohasi uchun 69 076,2 mlrd so'm miqdorda mablag'ajratilishi rejalashtirilgan bu ko'rsatkich esa 2023 yilga qaraganda 8,5 trln ko'roqni tashkil etadi.

Ta'limga xarajatlar, 2024 yil uchun prognoz, mlrd so'm¹

Jami	Ta'lim sohasi		miqdor
69 076 mlrd. so'm		Maktabgacha ta'lim	13 507
		Umumiy o'rta ta'lim	42 894
		Professional ta'lim	12 675
		Oliy ta'lim	

2024 yilda bolalarni maktabgacha ta'lim bilan qamrovini 75%gacha oshirishni hisobga olgan holda maktabgacha ta'lim xarajatlari rejalashtirilgan. 2025 yil yakuniga

kelib, 6 yoshli bolalarni maktabgacha ta'lim tizimi bilan to'liq qamrovini ta'minlash va bolalarni maktabgacha ta'lim qamrovini 80%gacha oshirish ko'zda tutilgan.

1-rasm. Maktabgacha ta'lim xarajatlari tarkibi, 2024 yil uchun prognoz, mlrd. so'm²

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining davlat va oilaviy turlarining ortishi va ushbu sohada davlat-xususiy sheriklikning yanada

rivojlanishi hisobiga bolalarni maktabgacha ta'lim bilan qamrovini oshirish rejalashtirilgan.

¹ Fuqarolar uchun byudjet 2024 yil loyiha

² Fuqarolar uchun byudjet 2024 yil loyiha

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining ko'rsatkichlari³

Ko'rsatkichlar	2023 yil	2024 yil uchun prognoz
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari	30 648	32 819
Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari	6 556	6 610
DXSH asosida tashkil etilgan maktabgacha ta'lim tashkilotlari	1 328	1 429
Olilaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlari	22 730	24 730
Quvvati (ming o'rin)	983	1 012
Guruhlar soni (mingta)	52	66
Tarbiyalanuvchilarning umumiy soni, ming nafar	2 160	2 362
3-7 yoshdagi bolalarning umumiy soni, ming nafar	3 000	3 150
Bolalarning maktabgacha ta'lim bilan qamrovi	72%	75%
Davlat byudjeti xarajatlari, mlrd so'm.	10 993	13 507,1

Hozirgi vaqtda maktabgacha ta'lim sohasida DXSh investitsiya loyihalarini amalga oshirishning dolzarbligi davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari tomonidan ta'minlanmagan maktabgacha ta'lim xizmatlarini kengaytirish maqsadi bilan izohlanadi. Shunga muvofiq hududlarda DXSh asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalar tarbiyasi uchun standart xarajatlar tizimini tashkil etish maqsadga muvofiq. Fikrimizcha, ushbu doiradagi tegishli standartlar tizimini ishlab chiqishda ota onalarning daromadlar darajasi va aholining o'sish sur'atiga nisbatan yondashuvni amalga oshirish lozim. O'z navbatida mazkur holat maktabgacha ta'limning qamrov darajasini kengaytirish uchun xizmat qiladi.

Xulosa

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishda davlat-xususiy sherikligining (DXX) ahamiyati shundaki, u ushbu sohani rivojlantirish uchun zarur bo'lgan qo'shimcha resurslarni jalb qilish

imkonini beradi. DXX mexanizmlari orqali xususiy sektorning investitsiyalari, innovatsion texnologiyalari va boshqaruv tajribasi maktabgacha ta'lim muassasalarining infratuzilmasini modernizatsiya qilish, kadrlar malakasini oshirish va ta'lim sifatini yaxshilashga yo'naltirilishi mumkin. Shu bilan birga, DXXning samarali amalga oshirilishi uchun shaffoflik, hisobot berish va davlat tomonidan tegishli tartibga solish muhim ahamiyatga ega. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yaxshi o'ylangan DXX modellari maktabgacha ta'limga kirishni kengaytirish, ta'lim sifatini yaxshilash va bolalar rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Biroq, DXXni joriy etishda xususiy sektorning manfaatlarini davlat manfaatlari bilan muvozanatlash va ijtimoiy adolat tamoyillarini hisobga olish zarur. Kelajakda, O'zbekistonda maktabgacha ta'limni rivojlantirishda DXXning potentsialini to'liq ro'yobga chiqarish uchun qonunchilik bazasini takomillashtirish va samarali monitoring tizimini yaratish kerak.

³ Fuqarolar uchun byudjet 2024 yil loyiha

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 10 maydagi "Davlat-xususiy sheriklik to'g'risida"gi O'RQ-537-sonli Qonuni
2. Мелник М. В. Государственно-частное партнерство в образовании // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. 2011. № 3.
3. Низиенко Е. Л. Методические рекомендации по применению частно-государственного партнерства в сфере дошкольного образования // Письмо Департамента общего образования Минобрнауки России № 03- 66 от 07.02.2011 г.
4. O'zbekistonda fuqarolar uchun 2024 yil byudjet loyihasi
5. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi ma'lumotlari <https://mpe.uz/posts/public-meeting-plans>